

ISSN (PRINT) 2413-1865
ISSN (ONLINE) 2663-2772
DOI 10.32999/KSU2413-1865

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

COLLECTION OF RESEARCH PAPERS

«PEDAGOGICAL SCIENCES»

Випуск 98

Херсон–2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пермінова Л.А. – кандидат педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна

Заступники головного редактора:

Петухова Л.Є. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна;

Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна

Відповідальний секретар:

Гончаренко Т.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет, Україна

Технічний секретар:

Блах В.С. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет, Україна

Члени редакційної колегії:

Андрієвський Б.М. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Бондаренко О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Криворізький державний педагогічний університет;

Вінник М.О. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Воропай Н.А. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Гаран М.С. – кандидат педагогічних наук, Херсонський державний університет;

Глухов І.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Гнєдкова О.О. – кандидат педагогічних наук, Херсонський державний університет;

Голінська Т.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Князян М.О. – доктор педагогічних наук, професор, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

Коваль Л.В. – доктор педагогічних наук, професор, Бердянський державний педагогічний університет;

Ковшар О.В. – доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний інститут;

Мухаммет Демірбілек – доктор наук, магістр наук, Сюлейман Демірель Університет, Туреччина;

Нагрибельна І.А. – доктор педагогічних наук, доцент, Херсонська державна морська академія;

Носко Ю.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, Національний університет «Чернігівський колегіум імені Тараса Григоровича Шевченка»;

Омельчук С.А. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Пахомова О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Саган О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Смутченко О.С. – доктор філософії, Херсонський державний університет;

Співаковський О.В. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Суріна Ірина – доктор соціологічних наук, професор, Поморська Академія, м. Слупськ, Польща;

Хоружа Л.Л. – доктор педагогічних наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка;

Чайка В.М. – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;

Шевцов А.Г. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

**Збірник наукових праць «Педагогічні науки» є фаховим виданням (категорія «Б»)
на підставі Наказу МОН України № 886 від 02.07.2020 року (додаток № 4) з педагогічних наук
(011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта,
014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), 015 – Професійна освіта
(за спеціалізаціями)).**

**Журнал включено до наукометричної бази даних Index Copernicus
(Республіка Польща)**

**Затверджено відповідно до рішення вченої ради
Херсонського державного університету
(протокол від 26.04.2022 р. № 18)**

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 23957-13797ПР
від 26.04.2019 р. видане Міністерством юстиції України

Офіційний сайт видання: <https://ps.journal.kspu.edu>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

- Омельчук С. А. ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ
ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.....5

СЕКЦІЯ 2

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

- Міняйлова А. В. ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ
СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У НЕМОВНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....15
- Приймак В. О., Кирикилиця В. В. РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ
І КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ
В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 21
- Трифорова О. М., Садовий М. І. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ..... 27

СЕКЦІЯ 3

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

- Григоренко В. Л., Шуть Т. О. ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ХОРОВОГО КЛАСУ
НА ЗАСАДАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ..... 34
- Пермінова Л. А. ПСИХОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 42
- Пирожок Г. Ю. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ SOFT SKILLS
У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....48

СЕКЦІЯ 4

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

- Чужикова В. Г. КРЕАТИВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА / КРЕАТИВНІСТЬ СТУДЕНТА:
ПОБУДОВА НОВОЇ МОДЕЛІ.....54

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

- Позняк О. О. ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕСТОРОННЬОГО РОЗВИТКУ
ДИТИНИ З ООП..... 60

CONTENTS

SECTION 1

METHODOLOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

- Omelchuk S. A.** STAGES OF DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN LINGUISTICS DURING THE INDEPENDENCE OF UKRAINE..... 5

SECTION 2

THEORY AND PRACTICE OF TEACHING

- Miniailova A. V.** PREVENTING STUDENTS' ACADEMIC DISHONESTY DURING TESTING OF FOREIGN LANGUAGE KNOWLEDGE IN NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES IN DISTANCE LEARNING.....15
- Pryymak V. O., Kyryklytsia V. V.** THE DEVELOPMENT OF GENERAL CULTURAL AND COMMUNICATIVE COMPETENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS IN CONDITIONS OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION..... 21
- Tryfonova O. M., Sadovyi M. I.** INFORMATION TECHNOLOGIES IN SCIENTIFIC RESEARCH.....27

SECTION 3

THEORY AND PRACTICE OF EDUCATION

- Hryhorenko V. L., Shut T. O.** ORGANIZATION OF CREATIVE ACTIVITY OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS IN THE CONDITIONS OF THE CHOIR CLASS ON THE BASIS OF ACADEMIC INTEGRITY..... 34
- Perminova L. A.** PSYCHOLOGIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AND FEATURES OF EDUCATION OF HIGHER EDUCATION..... 42
- Pirozhok H. Yu.** FORMATION OF KEY SOFT SKILLS IN STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGE.....48

SECTION 4

SOCIAL PEDAGOGY

- Chuzhykova V. H.** TEACHER'S CREATIVITY / STUDENT CREATIVITY: BUILDING A NEW MODEL.....54

SECTION 5

MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

- Pozniak O. S.** THE PROCESS OF CREATING AN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR ENSURING THE HOLISTIC DEVELOPMENT OF A CHILD WITH SEN.....60

СЕКЦІЯ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.016:78]:[001:343.533]
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-98-5>

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ХОРОВОГО КЛАСУ
НА ЗАСАДАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Григоренко Валерія Леонідівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
plvaleri@ukr.net
orcid.org/0000-0002-4520-3712

Шуть Тетяна Олегівна,
доцент кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ekspresss@ukr.net
orcid.org/0000-0002-5212-6452

У статті репрезентовано результати дослідження однієї з актуальних проблем сучасного суспільства – формування на засадах прозорості і доброчесності молодшої генерації людей, здатної дієво змінювати й вдосконалювати соціальну і культурну реальність сьогодення. Метою розвідки є розкриття значення принципу академічної доброчесності як основи організації творчої діяльності майбутніх педагогів-музикантів в умовах хорового класу.

Методи дослідження: теоретичне вивчення й аналіз літератури з проблеми дослідження, вивчення педагогічного досвіду, аналіз результатів навчальної діяльності здобувачів освіти, метод експертних оцінок, анкетування, спостереження, аналіз освітнього процесу.

Результати. Мистецька освіта розглянута як сприятливий ґрунт для інкультурації молодшої людини, її розумового, морального й фізичного розвитку, підтримки процесу її соціалізації, стимулювання професійного зростання задля забезпечення суспільної злагоди і добробуту в умовах євроінтеграції та становлення людиноцентричного підходу в Україні.

Обґрунтовано важливе місце в освітньому процесі закладу вищої освіти занять хоровим співом, що ефективно сприяють становленню творчої особистості майбутнього педагога-музиканта. Хоровий спів й навчання хоровому мистецтву у цілому надають молодій людині унікальні можливості для розвитку виконавських, а також й загальноакадемічних здібностей, підвищення рівня культури, ознайомлення зі світовою й національною культурною спадщиною. Результатом залучення майбутнього педагога-музиканта до хорового співу є потужний розвиток творчої особистості, набуття здобувачем освіти не лише індивідуальних вокально-хорових умінь, а й методичних вмінь та м'яких навичок щодо організації спільної музичної творчості дошкільників й практичного досвіду опанування новітнім дитячим репертуаром, розвитку комунікативних здібностей та актуалізації творчого потенціалу дітей.

Висновки. Констатовано, що нині підвищений темп професіоналізації майбутніх митців зумовлює тенденцію щодо зниження рівня академічних вимог до музичного репертуару, який виконують здобувачі освіти у процесі роботи хорового класу, зростання варіативності щодо манери виконання музичних творів й може призводити до поширення випадків академічної недоброчесності. Проаналізовано власний досвід викладацької діяльності під час роботи хорового класу, а також проведено спеціальне опитування, в ході якого виявлено потребу здобувачів освіти у посиленні просвітницької роботи з пояснення принципів академічної доброчесності. Доведено, що викладачам потрібно мотивувати здобувачів педагогічної освіти до музичної творчості, разом із цим створюючи умови для поширення принципів академічної доброчесності.

Ключові слова: професійна підготовка, академічна доброчесність, педагог-музикант, творча діяльність, хоровий спів.

ORGANIZATION OF CREATIVE ACTIVITY OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS IN THE CONDITIONS OF THE CHOIR CLASS ON THE BASIS OF ACADEMIC INTEGRITY

Hryhorenko Valeriia Leonidovna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Theory, Technologies and Methods of Preschool
Education Department

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

plvaleri@ukr.net

orcid.org/0000-0002-4520-3712

Shut Tetyana Olehivna,
Associate Professor at Theory, Technologies and Methods of Preschool
Education Department

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

ekspress@ukr.net

orcid.org/0000-0002-5212-6452

Goal. The article presents the results of a study of one of the pressing problems of modern society – the formation on the basis of transparency and integrity of young generation of people who can effectively change and improve the social and cultural reality of today. The purpose of the research is to reveal the importance of the principle of academic integrity as the basis for organizing the creative activities of future music teachers in the choral class.

Research methods: theoretical study and analysis of the literature on the problem of research, study of pedagogical experience, analysis of the results of educational activities of students, the method of expert assessments, questionnaires, observations; analysis of the educational process.

Results. Art education is seen as a favorable ground for the inculturation of young people, their mental, moral and physical development, support the process of socialization, stimulate professional growth to ensure social harmony and prosperity in European integration and human-centered approach in Ukraine.

The important place of choral singing in the educational process of the institution of higher education, which effectively contributes to the formation of the creative personality of the future music teacher, is substantiated. Choral singing and teaching choral art in general provide a young person with unique opportunities for the development of performing as well as general academic abilities, raising the level of culture, acquaintance with world and national cultural heritage.

The result of involving the future music teacher in choral singing is a strong development of creative personality, acquisition of not only individual vocal and choral skills, but also methodical skills and soft skills in organizing joint musical creativity of preschoolers and practical experience of mastering the latest children's repertoire, development communicative abilities and actualization of children's creative potential.

Conclusions. It has been stated that the current rate of professionalization of future artists tends to reduce the level of academic requirements for music repertoire performed by students in the choral class, increase variability in the manner of performance of musical works, and may lead to widespread academic dishonesty. Our own experience of teaching during the choir class was analyzed, as well as a special survey was conducted, during which the need of students to strengthen educational work to explain the principles of academic integrity was identified.

It is proved that teachers need to motivate students of pedagogical establishments to musical creativity, while creating conditions for the dissemination of the principles of academic integrity.

Key words: professional training, academic integrity, music teacher, creative activity, choral singing.

Вступ. Сьогодні триває імплементація принципів академічної доброчесності в освітній процес закладів вищої освіти, що є однією з найактуальніших проблем сучасної системи освіти в умовах розбудови сталого демократичного суспільства, всі члени якого здатні активно впливати на існуючу дійсність, змінюючи її на краще на засадах інноваційності, творчості, прозорості і доброчесності. Чільне місце у розвитку громадянина вільної сучасної дер-

жави – здатного до самостійного мислення і прийняття рішень, творчої, соціально активної, добропорядної, культурної, професійної людини – у першу чергу посідає культурно-освітнє, зокрема мистецьке, середовище.

Саме через мистецьку освіту передається спроможність відтворювати і збагачувати культуру, формується здатність до інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, набуття

нею соціальних навичок, розширюються можливості професіоналізуватися й робити кар'єру, досягати матеріального добробуту, що є базою для розвитку громади зі сталими соціальними цінностями, суспільства, об'єднаного цивілізаційними пріоритетами, правової, орієнтованої на людину країни. Мистецька освіта забезпечує найбільш дієву реалізацію визначеної у Законі України «Про освіту» найважливішої мети сучасної освіти – сприяння всебічному розвитку людини як творчої особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору (Закон України «Про освіту», 2017).

Виняткове значення творчості, творчих здібностей, творчої особистості у підготовці майбутніх фахівців визнається багатьма дослідниками. Розвиток творчості особистості вважають проблемою століття, що набуває провідного значення, коли йдеться про підготовку майбутнього педагога. Як підкреслюється в наукових джерелах, модернізація сучасної освіти потребує, насамперед, креативної особистості вчителя, здатної використовувати різноманітні засоби, форми, методи в освітньому процесі (Григоренко, 2020: 67).

Питання стимулювання творчого потенціалу людини, насамперед у процесі професійної підготовки, досліджується у працях О. Антонової, В. Загвязинського, В. Давидова, Є. Кулешової, М. Махмутова, Л. Пшеничної, В. Черноуса та інших вчених. У роботах В. Андреева, Л. Виготського, І. Гончарова, В. Дранкова, Н. Карпенко закладено основи психології творчості. Творчі здібності у межах розробки концепції обдарованості вивчали Л. Венгер, К. Гуревич, М. Левітов, Б. Ломов, О. Матюшкін, В. Моляко, С. Рубінштейн та інші вчені.

У музично-педагогічній літературі організації процесу хорового співу присвячена низка праць вчених, зокрема до сфери їхніх наукових інтересів увійшли такі питання, як: формування співочих навичок (Л. Венгрус, Н. Кьон, Г. Стулова, К. Тарасова); вокально-хорова підготовка майбутніх педагогів (Л. Бірюкова, Н. Бітько, В.Бриліна, Л. Василенко, І. Колодуб, Н. Овчаренко,

Л. Ставінська, Т. Ткаченко, П. Чесноков); творче становлення майбутніх митців у музичних колективах (Ю. Азаров, Г. Гаріпов, С. Казачков, П. Левандо, Н. Нарожна, Л. Остапенко); хоровий спів як засіб музичного виховання дітей та молоді (Л. Арчажникова, В. Антонюк, Б. Асаф'єв, Л. Безбородова, П. Голубев, Д. Кабалевський, В. Петрушин, В.Черкасов). Окрема увага надається питанням актуалізації творчого потенціалу особистості засобами музичного мистецтва (О. Білоус, В. Вербець, Є. Кулькіна, В. Суржанська, Б. Теплов, О. Філоненко, Г. Ципін, Т. Шамова та інші науковці).

Питанням академічної доброчесності, академічної відповідальності як основи сталого розвитку сучасного суспільства у цілому, й зокрема становлення ефективної системи вищої освіти, присвячені праці А. Артюхова, І. Дегтярьової, А. Колеснікова, Н. Сорокіної, Я. Тицької, О. Чумак та інших дослідників.

Разом із цим аналіз наукової літератури показав, що в науці бракує праць, присвячених обґрунтуванню сучасних підходів до організації творчої діяльності здобувачів вищої освіти на засадах академічної доброчесності.

Метою нашої розвідки є розкриття значення принципу академічної доброчесності як основи організації творчої діяльності майбутніх педагогів-музикантів в умовах хорового класу.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми. Розкриваючи питання організації творчої діяльності здобувачів вищої освіти в умовах хорового класу на засадах академічної доброчесності, відзначимо, що в науці творчість часто визначають через продукт або результат діяльності людини. Так, Д. Богоявленська, Л. Виготський, Я. Пономарьов, Б. Теплов, Е. Торренс та інші автори тлумачать творчість як вищу форму діяльності. Досліджуючи творчість як засіб відродження суспільної свідомості, сучасна вітчизняна вчена Є.Архипова підкреслює: «Саме в творчості, власне, поєднуються в єдине ціле ці теоретичні можливості та практичні здатності – синтезується суб'єктність індивіда, його власна позиція, сформована на основі аналізу отриманої інформації, інтуїції, цінностей, інтересів тощо» (Архипова, 2011: 18). Як констатує на основі аналізу значної кількості наукових джерел українська дослідниця Н. Карпенко, творчість найчастіше розглядають у науці як специфічний процес, що приводить до створення нового (Карпенко, 2016: 8). Креативність розглядається науковицею як спроможність особистості реалізовувати конструктивні, нестандартні моделі мис-

лення і поведінки, усвідомлюючи і розвиваючи власний досвід; ефективна творча активність людини – як важливий чинник, що ініціює динаміку культури, є гарантом успішної соціальної адаптації особистості в сучасному світі, індикатором стабільності суспільних інститутів (Карпенко, 2016: 9). В. Моляко зазначає, що творча діяльність є одним з головних факторів формування людської сутності, адже загальні тенденції розвитку людства вимагають від кожної особистості, окрім формування класичних знань та вмінь, набуття й таких, що пов'язані з творчістю, оскільки сьогодні людина все частіше постає перед необхідністю успішно вирішувати нові завдання, нові проблеми творчого характеру (Моляко, 2004: 2). Отже, творча діяльність – вид активності, що забезпечує вільний розвиток особистості майбутнього фахівця, сприяє становленню якостей, які роблять людину лідеркою у професійній діяльності і в соціальному житті у цілому.

Наголосимо, що основою творчої діяльності має бути академічна доброчесність. Згідно зі статтею 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень (1).

Націлюючись на розвідку мистецької освіти здобувачів в аспекті академічної доброчесності, підкреслимо, що продукт творчості може бути як об'єктивно новим (таким, що дійсно ще не існував в досвіді людства), так і суб'єктивно новим (таким, що не є новим для людства, але є оригінальним й модерним для певної особистості або групи людей). Такою, наприклад, є творчість вихованців та учнів або музично-виконавська творчість, коли слухачеві пропонується нова інтерпретація класичного твору. Подібним чином й майбутній фахівець-музикант у процесі здобуття освіти проходить через етап творчості, результат якої є суб'єктивно значущим й не передбачає відкриття чогось дійсно нового.

Водночас акцентуємо, що творчу активність молоді, яка здобуває освіту, від прозаїчного репродукування зазвичай відділяє спрямованість творчості майбутніх фахівців на дотримання положень академічної доброчесності, серед яких: самостійність у виконанні навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; коректність у посиленнях на джерела інформації у разі вико-

ристання авторських розробок, цитування тверджень, наведення даних; дотримання вимог державного законодавства щодо авторського права й поєднаних з ним прав; достовірність у наданні інформації про результати власних академічних зусиль, наукову, творчу діяльність, застосовані методики досліджень і використані джерела інформації (1).

Відповідно зазначимо, що творча діяльність визначається будь-яким новим, оригінальним продуктом, який має об'єктивну соціальну або суб'єктивну індивідуальну значущість. Для створення такого продукту необхідна розвинута особистість, яка здатна поважати право людини на авторство й володіє усією сукупністю принципів доброчесної роботи з інформацією, виявляє повагу до продуктів творчості інших осіб.

Підкреслимо, що творче мислення починає розвиватися тоді, коли саме життя, досвід людини передбачає труднощі, перепони, що виступають у вигляді більш чи менш складних задач, які збуджують її розум, примушують мислити, шукати і знаходити відповідні рішення (Гаврилюк, 2019: 29). У поєднанні з цим педагог має тримати активність здобувачів у межах доброчесного та ретельного пошуку нового знання, роз'яснювати неприпустимість академічного плагіату, відповідальність, насамперед моральну, за фабрикацію, фальсифікацію, списування, хабарництво, обман тощо.

Можемо стверджувати, що академічна доброчесність має прямий зв'язок з академічною творчістю здобувачів освіти, оскільки ґрунтується на єдності певних цінностей та якостей особистості. Так, Н. Карпенко стверджує, що творча діяльність – це форма діяльності людини, спрямована на створення якісно нових суспільних і особистісних цінностей. У загальній структурі творчої діяльності, як системи, можна виділити кілька основних підсистем: процес творчої діяльності; продукт творчої діяльності; особистість творця; середовище; умови, в яких проходить творчість (Карпенко, 2016: 26–27). У свою чергу, в кожній із зазначених підсистем можна також виокремити складові частини, кожна з яких містить аспект, пов'язаний із академічною доброчесністю. Так, наприклад, процес творчої діяльності передбачає виконання творчих завдань на засадах доброчесного ставлення: постановку завдання, формування задуму, його реалізацію, які необхідні виконувати самостійно і доброчесно. Тоді як в умовах навчання часто трапляються ситуації, коли за браком часу здобувачі освіти саме на етапі постановки творчого завдання чи формування задуму

вдаються до запозичення окремих ідей чи плагіату чужого задуму у цілому.

Наголосимо, що якості особистості, необхідні для творчості, успішно розвиваються лише в процесі творчого пошуку, цілеспрямованого і систематичного розвитку необхідних здібностей: уяви, емоційної чутливості, оригінального, образного мислення, потреби в творчості і спілкуванні з мистецтвом. Академічна доброчесність якраз і ґрунтується на етичних принципах творчої діяльності, які не лише забезпечують довіру до результатів творчих досягнень здобувачів освіти, а й значно впливають на духовний світ самих здобувачів освіти, сприяють розвитку їхніх позитивних соціальних і особистісних якостей.

2. Методологія та методи. У дослідженні було застосовано такі методи: теоретичне вивчення й аналіз літератури з проблеми дослідження, вивчення педагогічного досвіду підготовки педагогів-музикантів у закладі вищої педагогічної освіти, аналіз результатів навчальної діяльності здобувачів освіти, метод експертних оцінок, анкетування, спостереження; аналіз освітнього процесу.

3. Результати та дискусії. Багаторічний досвід підготовки педагогів-музикантів дає нам підстави стверджувати, що особливе місце в становленні творчої особистості здобувача освіти посідає навчання хорошему мистецтву, заняття в хоровому класі. Значний виховний та розвивальний потенціал цього виду творчої діяльності обумовлений тим, що хоровий спів є мистецтвом унікальних освітньо-творчих можливостей як виконавських, так й освітніх, що забезпечує підвищення культури, ознайомлення здобувачів освіти зі світовою й національною мистецькою спадщиною. Разом із цим сучасна синтетичність вокально-хорового жанру вимагає застосування нових підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів у різних аспектах, насамперед в аспекті формування вокально-хорових навичок. Кожен викладач шукає власні оригінальні способи роботи зі здобувачами освіти, що вимагає постійного аналізу та пошуку ефективних засобів культурно-освітнього впливу. Результатом творчого досвіду та пошуку ефективних шляхів виховання майбутнього вокаліста стало створення новаторської авторської «Методики формування вокальних навичок та виконавської майстерності вокаліста «Д.Р.А.Й.В.» (авторка Т.О. Шуть, свідоцтво № 35740 від 17.11.2010, видано Держ. департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України) (Шуть, 2020: 415).

Ще один аспект оновлення професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів ґрунтується на розгляді хору як цілісного виконавського «організму», покликаною виражати й доносити до слухачів і глядачів художні образи, почуття, емоції, закладені авторами в кожному музичному творі. Сьогодні палітра засобів виразності хорового виконання значно збагатилася. Якщо раніше припустимим було лише статичне положення корпусу хористів і м'яке використання мімичних м'язів (посмішка), наразі в процес виконання може бути активно включений весь корпус, широко залучаються рухи руками, активна міміка. Крім того, виконання хорових творів нині значно поживляється, емоційно збагачується використанням хореографічних елементів, йдеться не про спеціально поставлені хореографічні номери, а про активні рухи, що супроводжують хорове виконання (Шуть, 2020: 415).

У зв'язку із зазначеним здобувачів освіти, починаючи вже з першого курсу, як правило, залучають до пошуку засобів виконавської виразності, до спільної творчості з викладачем. Така пришвидшена професіоналізація, разом із розмиванням академічних вимог до навчальних завдань, змісту й манери виконання навчального репертуару під час організації хорової діяльності здобувачів освіти, призводять до розповсюдження випадків академічної недоброчесності в освітньому процесі у вигляді різних видів академічної недоброчесності (проявів суб'єктивного оцінювання, елементів фальсифікації, списування тощо).

Посилаючись на власний досвід викладацької діяльності, зазначимо, що під час роботи у хоровому класі неодноразово трапляються прикрі випадки порушення принципів академічної доброчесності з боку здобувачів освіти, навіть при виконанні цікавих неформальних завдань творчого характеру. Так, у процесі самостійної роботи здобувачі мали зняти однохвилинний відеоролик «Я у світі музики», в якому необхідно було відтворити власний досвід знайомства зі світом музики, обґрунтувати важливість музики у своєму житті, розкрити власне ставлення до музичного мистецтва. Зважаючи на специфіку завдання, у ході його виконання майбутні митці мали озвучити власні думки та почуття, плагіат та списування були виключені самим його змістом. Як не прикро, у процесі аналізу результатів виконання творчого завдання було встановлено, що лише два з двадцяти двох отриманих відеороликів були повністю оригінальними. Більшість здобувачів надали тексти виступу, при створенні яких користувалися недоброчесними засобами, що з'ясувалося

у процесі перевірки їх на наявність академічного плагіату. При цьому повністю однаковий текст виявився на відео трьох здобувачів; мінімум одна фраза співпадала у текстах шістьох осіб. Подібний підхід здобувачів освіти до створення власного творчого продукту безсумнівно є прикладом академічної недоброчесності, що викликає хвилювання, зважаючи на легкість, зрозумілість і творчий характер наданого ним завдання.

Зацікавившись причинами подібного поширення недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти, ми вивчили думку 22 майбутніх фахівців і 5 викладачів закладу вищої освіти щодо розуміння суті поняття «академічна доброчесність» й необхідності дотримання принципів академічної доброчесності в умовах хорového класу. Отримані нами результати репрезентовано в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати опитування учасників освітнього процесу щодо необхідності дотримання академічної доброчесності на заняттях з хорového класу

Питання/відповіді анкети	Кількість опитаних	
	Здобувачі освіти	Викладачі
Порушення академічної доброчесності включає (оберіть варіанти):		
– списування	10	3
– академічний плагіат	16	5
– купівлю/продаж текстів	20	5
– хабарництво	21	5
Що таке плагіат (оберіть варіанти)?		
Продукт діяльності (витвір мистецтва, наукова робота), який повністю або частково копіює інформацію, що вийшла з-під пера іншої особи	10	3
Ситуація, коли не згадується першоджерело і присвоюється результат чужої роботи собі	16	4
Оприлюднення повідомлень про новини дня або поточні події, що мають характер прес-інформації	1	0
Оприлюднення творів народної творчості (фольклору)	2	1
Оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору	18	4
Опублікування анонімного твору під власним іменем	6	2
Що таке академічний плагіат?		
Публікація наукових результатів без зазначення авторства	20	5
Використання стійких виразів (кліше), що не мають авторства чи є загальноживаними	3	0
Ситуація, коли результати чужих досліджень плагіатор присвоює собі	22	5
Текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела	12	4
Які бувають види академічного плагіату?		
Текст без значних змін, з незначними змінами або переклад чужої роботи	17	5
Повне або часткове відтворення тексту, парафраз тексту, довільний переказ	19	5
Цитати, наведені з іншого джерела без вказування першоджерела	12	4
У роботі зазначена інформація щодо оприлюднених творів мистецтва без вказівки на авторство цих творів мистецтва	18	3
Чи вважаєте ви недоброчесністю (оберіть декілька варіантів)?		
Виконання музичних творів без посилання на їх авторство	1	4
Присвоювання собі авторства щодо чужих творів	9	5
Купівля письмових робіт	10	5
Отримання оцінки за хабар	21	5

Продовження таблиці 1

Питання/відповіді анкети	Кількість опитаних	
	Здобувачі освіти	Викладачі
Жодного разу	9	-
Подібні ситуації рідко траплялися зі мною	10	-
Подібні ситуації доволі часто траплялися зі мною	2	-
Важко сказати	1	-
Як Ви вважаєте, чи можуть дані дії негативно впливати на освоєння професії педагога-музиканта?		
Так, такі дії суттєво заважають професійному становленню	8	5
Так, у зв'язку із цим можуть виникнути деякі проблеми, але вони не є суттєвими	9	0
Ні, здебільшого виконання професійних обов'язків педагога-музиканта не залежить від того, яким чином він навчався	3	0
Ні, не виникає жодних проблем, бо це природньо для людини	0	0
Важко сказати	1	0

Висновки. Як бачимо, аналізуючи наведені дані, викладачі та значна кількість здобувачів освіти мають певні уявлення про те, що таке академічна доброчесність та у цілому налаштовані на її дотримання. Водночас якісне вивчення відповідей респондентів показало відсутність системного характеру й поверховість цих знань та слабку умотивованість майбутніх фахівців щодо їх дотримання. Відзначимо, що для набуття міцних музично-педагогічних знань необхідним є активізація саморозвитку усіх здобувачів вищої освіти. В освітньому процесі недопустимо гальмування індивідуального розвитку майбутніх фахівців через практикування різних форм академічної недоброчесності. Самостійна робота майбутнього педагога-музиканта не має обмежуватися формальним виконанням навчальних завдань, наприклад вивченням хороших партій. Педагоги мають постійно заохочувати майбутніх фахівців-музикантів до проявів творчої активності, одночасно забезпечуючи дотримання ними принципів академічної доброчесності.

В освітньому процесі закладу вищої освіти важливо забезпечити ведення широкої роз'яснювальної роботи щодо дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності, слід вчити здобувачів освіти поважати авторство митців, при виконанні музичного твору обов'язково оголошувати авторів слів і музики, цитуючи авторів вказувати джерела тощо. Це є цілком закономірним, оскільки саме академічна доброчесність забезпечує творчий розвиток майбутніх фахівців, набуття ними музично-педагогічних компетенцій, що

є основою для подальшої професіоналізації особистості.

Проведене дослідження не вичерпує порушеної проблеми, подальші її розвідки можуть здійснюватися у напрямі розробки заходів з поширення ідей академічної доброчесності у межах хорошого класу, а також перевірки їхньої ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-42.htm (дата звернення: 06.11.2021).
2. Григоренко В. Використання театральних технологій на уроках мистецтва в початковій школі. *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VIII школа методичного досвіду) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 24-25 листопада 2020 року* / ред. кол.: Л.С. Бровчак, Л.В. Старовойт ; рец.: Т.П. Зузяк, Т.І. Сідлецька ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2020. С. 66–70.
3. Архипова Є.О. Творчість як засіб відродження суспільної свідомості. *Вісник Національного технічного університету України. Київський політехнічний інститут*. Філософія. Психологія. Педагогіка : Зб. наук. праць. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2011. 2(32). С. 16–20.
4. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
5. Моляко В.О. Психологія творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності людини. *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. № 8. С. 1–4.
6. Гаврилюк А. Творча діяльність особистості та її види. *Наукові записки : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та*

мистецтв. Серія «Мистецтво» / відп. Л.В. Старовойт. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2019. С. 27–34.

7. Шуть Т. Теоретичні підходи формування творчої особистості студента в умовах хорového класу. *Abstracts of XVII international scientific and practical conference «Science, trends and perspectives»*. 2020/5/18. Tokyo, Japan 2020. pp. 412–417.

REFERENCES

1. Закон України «Про освіту». № 2145-VIII (2017) https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-42.htm [in Ukrainian]

2. Hryhorenko V. (2020). Vykorystannia teatralnykh tekhnolohii na urokakh mystetstva v pochatkovii shkoli [The use of theater technology in art lessons in primary school]. *Aktualni problemy mystetskoï pidhotovky maibutnoho vchytelia* – Current issues of artistic training of future teachers. Vinnytsia : FOP Korzun D. Yu., 66-70 [in Ukrainian].

3. Arkhypova Ye.O. (2011) Tvorchist yak zasib vidrozhennia suspilnoi svidomosti [Creativity as a means of reviving social consciousness]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy. Filosofiia. Psykholohiia. Pedagogika* – Bulletin of the National

Technical University of Ukraine. Philosophy. Psychology. Pedagogy. Kyiv: IVTs «Politekhnik», 2(32), 16-20 [in Ukrainian].

4. Karpenko N. A. (2016) Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. Lviv: LvDUVS. [in Ukrainian].

5. Moliako V. O. (2004) Psykholohiia tvorchosti – nova paradyhma doslidzhennia konstruktivnoi diialnosti liudyny [Psychology of creativity – a new paradigm for the study of constructive human activity]. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota* – Practical psychology and social work, 8, 1-4. [in Ukrainian].

6. Havryliuk A. (2019) Tvorchia diialnist osobystosti ta yii vydy [Creative activity of the individual and its types]. *Naukovi zapysky* – Proceedings. Vinnytsia: FOP Korzun D.Iu., 27-34 [in Ukrainian].

7. Shut T. (2020) Teoretychni pidkhody formuvannia tvorchoi osobystosti studenta v umovakh khorovoho klasu [Theoretical approaches to the formation of a student's creative personality in a choral classroom]. *Science, trends and perspectives*, 5/18, 412-417 [in Japanese].

Стаття надійшла до редакції 02.02.2022.

The article was received 02 February 2022.